

Veliteľstvo pomocných partizánských oddielov
v Bratislave.

Z p r á v a

o nástupe partizánov na ochranu ľudovo-demokratického
zriadenia v dobe od 24.II.1948, do 1.III.1948.

Odpisy.

Bratislava, 1.III.1948.
Sostavili: H/Dr-Š.

Veliteľstvo pomocných partizánských oddielov
v Bratislave.

Vec: Zpráva o nastupe partizánov
na ochranu ľudovo-demokratic-
kého zriadenia v dobe od
24.II.1948 do 1.III.1948.

Bratislava, dňa 1.III.1948.

Dôsledku napätej situácie a bližšej sa vládnej kríze
bola nariadená ostrožitosť všetkým našim okresným odbočkám a
členstvu SSP, tak že vyvrcholenie vládnej kríze tým, že podali
demisiu ministri za stranu DS, NS a ľudovu, naše COSSP zastihlo
už v pohotovosti.

Dňa 20.II.1948 na zasadnutí Predsedníctva SSP bolo vnú-
tropolitickým záležitostiam zaujaté jasné stanovisko a partizá-
ni vyzvaní, aby predsedu Vlády Klementa Gottvalda vždy a všade
podporovali a ostro sa postavili proti reakčným, proti štátnym
a pučistickým živlom. Vo večerných hodinách dňa 21.II.1948 na
mohútnej manifestácii pracujúceho ľudu v Redute, kde prehovoril
podpredseda Vlády Viliam Široký, predseda SP Dr. Gustav Husák, bo-
lo prečítané gen.taj.SSP Samo Faltánom usnesenie Sväzu slovenských
partizánov a symbolický sľúbené podpredsedovi Vile Širokému a
predsedovi SP Dr. Gustav Husákovi, že partizáni dávajú sa k dis-
pozicií ku konečnému zlikvidovaniu reakcie. Celá manifestácia
bola vysielaná rozhlasom a v tomto duchu začaly vyvíjať činnosť

aj okresné odbočky SSP.

Po výzve predsedu Vlády Klementa Gotvalda k zakladaniu Akčných výborov, okresné odbočky SSP sa ihneď spojily so sekretariátmi KSS a inými pokrokovými složkami a zakladaly Akčné výbory NF. V nedeľu t.j. 22.II.1948 boli už v mnohých okresoch, ako v Kremnici, v Parkáni, v Dun. Strede, v Starej Ľubovni atď. založené AV NF. Dňa 23.II.1948 v dopoludňajších hodinách bola nariadená mobilizácia partizánov veľkej Bratislavy. Do večerných hodín bolo z mobilizovaných 220 ľudí z Veľkej Bratislavy a okolia, ktorí boli ubytovaní v štátnom dievč. gymnáziu na Dunajskej ulici. Veliteľom bol dočasne určený škpt. Ž i d, ako komisárom Viliam Hanzel. Dňa 24.II.1948 veliteľom partizánskych oddielov sa stal kpt. Infner, ktorého 26.II.1948 vystriedal npor. NB Šnajdár.

Dňa 24.II.1948 o 4.00 hod. ráno bolo nariadené 38 väčším okresným odbočkám SSP, aby okamžite zostavily pohotovostné čaty v sile 1 - 2 a vyzbrojily sa podľa možnosti vlastnými zbraňami, prípadne vyžiadaly si od NB, alebo veská. Prevedenie rozkazu mali hlásiť 24.II.1948 do 14.00 hod. Okresné odbočky SSP ihneď pochopily vážnosť situácie a previedly mobilizáciu svojich príslušníkov, zostavily nielen určený počet, ale až 100 členné oddiely a to: Lučenec, Košice, Komárno, Zvolen, Prievidza, Bánovce, atď.

Z Hlásení Okresných odbočiek vysvitá, že OOSPP previedly nástup svedomite a s nadšením, pretože daný okamžik považovali za vhodný pre zlikvidovanie reakcie a fašistického podzemia.

Nástup a mobilizácia bola prevedená dôstojne a kludne. Zo žiadnych okresoch neboly hlásené výtržnosti

alebo neprístojnosti, až na Zvolen, kde pplk. Žilinský nariadil vojenským hliadkám, aby obsadili COSSP a odobraly tam sa nachádzajúce zbrane.

Dňa 25.II.1948 boly cestou štátnej bezpečnosti vyzvané všetky COSSP, aby organizovali pohotovostné pomocné partizánske čaty. Do dnešného dňa bolo celkom zmobilizovaných 3.698 z toho v Bratislave 365. Bratislavský oddiel bol posilnený partizánmi z Prievidze 47, z Bačovian 50, z Komárna 15 ozbrojených partizánov. Posily z Banoviec nad Bebravou 100 členný oddiel a z Brezna nad Hronom 200 členný oddiel, boly 25.II.1948 Ústredím odvolané.

Podľa situačných hlásení, partizáni všade a s nadšením napomáhajú tvoriť Akčné výbory NF, odstraňovať reakčníkov z Národných výborov a jednotlivých hospodárskych pozícií a hlásia sa do pohotovostných oddielov. Až na incident vo Zvolene, nevyskytly sa žiadne nedorozumenia s NB a armádou.

Národná bezpečnosť plne spolupracuje s pohotovostnými oddielmi partizánov a vychádzať im vo všetkom v ústrety, kde má možnosť ozbrojuje ich. Armáda zachováva postoj vlažný - zdržanlivý. Reakcia je mohutným nástupom pracujúcich zastrášená a neodvažuje sa k žiadnym vytržnostiam.

Partizáni, ktorí sa neprihlásili do pohotovostných oddielov, pomáhajú zakladať závodne milície, v ktorých tvoria podstatnú časť mužstva.

V Bratislave boli daní ~~do~~ k dispozícií 12-
bývalí partizánski velitelia, ako velitelia závodných

stráži.

Dňa 26.II.1948 jedná partizánska rota v sile 130 mužov pochodovala vo večerných hodinách v plnej výzbroji bratislavskými ulicami na čele so zástavami všetkých slovanských národov. Zastavili sa pred budovou SP, ktorí pozdravili. Potom symbolicky vtiahli otvorenou bránou do dvora SNR a tam k nim prehovoril s balkóna nový predseda SNR Karol Šmídke. Pochod bratislavskými ulicami bol disciplinovaný za mohutného spevu. Vo večerných hodinách četa partizánov v sile 30 mužov obsadila sekretariát DS a symbolicky ho odovzdala do rúk zástupcov ROH-u.

Dňa 27.II.1948 v odpoludňajších hodinách pochodoval za spevu bratislavskými ulicami celý partizánsky prápor. Išiel poprad budovy ROH /býv. ústredný sekretariát DS/, SP, KSS a "Pravdy" a mohutným hurá ich pozdravil.

Do 24.00 hod. dňa 28.II.1948 nedostali sme presné zprávy z týchto okresoch: Skalica, Snina, Medzilaborce, Gelnica, Moldava nad Bodvou, Holič, Galanta, Vranov, Trebišov, Šála nad Váhom, Dunajská Streda, Stará Ľala, Ipeľské Šahy, Stará Ľubovňa, Kežmarok, Medrý Kameň, Sobrance, Stropkov, Svidník, Bardejov, ~~Gelnica~~, ~~Bardejov~~, Dolný Kubín, Trenčín, Námestovo. Máme však zato, že i v týchto okresoch sa vytvorily pohotovostné oddiele, alebo sa zapojily do závodných stráži.

./.

I. Rozkazy vydané veliteľstvom.

V dňoch pohotovosti vydané boli veliteľstvo tieto rozkazy.

1/Nariadenie pohotovosti všetkým OOSSP a funkcionárom SSP.

2/Rozkaz 14 funkcionárom ,aby podali podrobnú zprávu o situácii vo svojom okrese.

3/Rozkaz pre Okresnú odbočku SSP v Bánovciach, Prievidzi, Bečovany a Komárno pripraviť k odchodu do Bratislavy.

4/Rozkaz OOSSP v Košiciach odstrániť veliteľa Palšu a zástupcu Dobiaša menovať nových.

5/Rozkaz OOSSP Lučenec odvolať veliteľa Flaviusa a menovať nového.

6/Rozkaz všetkým odbočkám OŠB hlásiť neprístopnosti medzi partizánmi, *ich prerušení a príslušením NB.*

7/Rozkaz všetkým odbočkám SSP odstrániť kompromitovaných príslušníkov DS a AV.

8/Rozkaz všetkým odbočkám SSP, aby podaly zprávu ako boli prevedené mobilizačné príkazy, či boli partizáni zaradení do NB, či bola prevedená očistka, kde boli založené AV, aby podaly zprávu, ktorých zmobilizovaných nemajú zaistenú existenciu.

9/Rozkaz všetkým odbočkám SSP demobilizovať povolaných ,odovzdať zbrane, okrem pridelených k NB a závodným miliciam.

10/Rozkaz OOSSP Banská Bystrica pripraviť 2 čaty.

11/Rozkaz OOSSP Brezno n/Hronom pripraviť 2 strážne čaty v počte 200 mužov k odchodu do Bratislavy.

12/Rozkaz 36 odbočkám utvoriť partizánske oddiely v počte 1 - 2 čiat.

13/Bratislava:Pre pomocné oddiely v obvode Bratislavy sa vydávaly rozkazy ústne, telefonicky, alebo prostredníctvom spojok, a to podľa situácie.

II. Hlásenie Okresných odbočiek SSP:

1/Bánovce n/Bebr. 24.II.1948 11.15 hod. telegram: Požadovaný stav je pripravený. Prídeme vlastnými prostriedkami. Čakáme na ďalšie rozkazy.

25.II.1948 o 18.00 hod. telefon: 60 mužov vystrojených, najneskôršie zajtra prídu do Bratislavy s výzbrojou. Ďalších 60 partizánov v pohotovosti.

26.II.1948 17.50 hod. ONV prevzatý v najlepšom poriadku, MNV taktiež. Klud. Bezpečnostné opatrenia v celom okrese. Nariadené odovzdávanie zbraní. V podozrivých prípadoch domové prehliadky za asistencie NB a partizánov. V stálej pohotovosti 120 partizánov ozbrojených automatami, guľometmi a ťažšími zbraňami. V zálohe 60 ozbrojených, pripravených na odchod do Bratislavy v prípade potreby.

2/Bratislava. V prílohe hlásenie komisára I. pcm. partizánskeho práporu NB v Bratislave. / Ad 1/

3/Banská Bystrica. 24.II.1948 14.45 hod. RDG. Strážne oddiely pripravené. Čaty ostávajú v pohotovosti. Situácia kludná.

AV založené v Harmanci, v Ulmanke, v Sv. Jakube v Kestiviar-
skej a v Starých Horách. Pohotovosť partizánov v Harmanci.
Spolupráca s NB.

4/Brezno n/Hronom. 25.II.1948 20.10 hod. telefonicky. 2 čaty
ozbrojené spolupráca s NB. Klud .

25.II.1948 20.10 hod. telefonicky. 200 partizánov k odchodu
do Bratislavy pripravených.

5/Bytča. 25.II.1948 18.21 hod. RDG. Zakladenia oddielov v be-
hu. Nemáme zbraní, nemáme peňazí. Situácia pokojná. AV sa zakla-
dajú.

29.II.1948 telegram. Nálada obyvateľstva celkovo pokojná.
Strana KSS po deňoch okresu zakladá AV. Nálada medzi par-
tizánmi dobrá. Tvorením partizánskych strážnych oddielov po-
verený partizán Bčeni-Prázdno, toto je v štádiu organizač-
nom. Robia sa prípravy na zriadenie závodných stráži.

6/
Dolný Kubín. 1.III.1948 11.30 hod. telefon. OOSSP v Dolnom
Kubíne vyslovuje súhlas, aby SSP išiel do parlamentných vo-
lieb s jednotnou kandidátkou.

7/Giraltovce. 28.II.1948 1.35 hod. RDG. Nálada dobrá. DS javí
nespokojnosť. Partizáni v sile 30 mužov. Spolupráca s NB. Sta-
nica NB nebola upovedomená, že pomocný oddiel je pridelený
k nej. Utvorený OAV.

8/Hlohovec. 27.II.1948 písomne. Pomery v obvode su kludné.
26.II.1948 konala sa verejná manifestácia za účasti asi
2.500 ľudí. Prehovorili zástupcovia odbojových složiek, až
na stranu Slobody, ktorá toto ignorovala. Ďalej prehovorili

Zpráva o nástupe partizánov na ochranu ľud.dem.zriadenia.

- 8 -

zástupcovia ROH,SSŽ,SSN,JSSR,NB.Aplaus za Gotvaldovu vládu. Incidenty neboli.Momy,okná a vyklady ozdobená štátnymi zástavami.Partizánsky oddiel sa chová ukáznene.Ubytovanie a stravovanie zaistené.Jednotka vedená 6 členným štabom o sile 32 mužov stále v pohotovosti.

9/Humenné, 24.II.1948 23.45 hod. začíname tvoriť strážne oddiely.Hlásená návšteva býv.povereníka Ing.Styka v sprievode činiteľov DS v Humennom.

25.II.1948 18.00 hod.RDG.Zriadené 2 čaty v počte 40 mužov veliteľ Behún,zástupca Bodnár.Zbrane nemajú.

25.II.1948 22.45 hod.RDG.2 čaty.40 + 1 mužov.Velitelia Pepor,Mikuláš Kolcún,zástupca Pytel.Výzbroj žiadna.

26.II.1948 10.00 hod.2 čaty o 40 mužov pohotovosti.Zbrane zaistené.

27.II.1948 12.46 hod.RDG.Nálada dobrá.KSS a Soc.dem spolupracujú.Veliteľ roty Behún.Spolupráca s NB a armádou .ONV a AV utvorené.

28.II.1948.Nálada obyvateľstva uspokojivá,Žiadne závady,ani agitácie proti ČSR.OAV prevzal výkonnú moc v celom okrese.

29.II.1948 4.10 hod. Na sekretariáte DS bola prevedená prehliadka.Nenašlo sa nič závažného.Partizáni v pohotovosti.

29.II.1948 v okrese klud a poriadok.V okrese zostavených MAV.Závodne stráže v činnosti.RDG - č.537 - 8 vzatý na vedomie.Sekretariát DS zapečatený.Neboly zistené žiadne

./.

Zpráva o nástupe partizánov na ochranu ľud.dem.zriadenia

- 9 -

nepriateľnosti členov OČSR. Armáda sa v okrese nenachádza.
Utворený AV okresný.

Organizované ďalšie 2 čaty. Stav 11 - 24 mužov v prvej čate
veliteľ Michal Gírič, veliteľ 2 čaty Šimon Pytel. Ubytovanie
vo vlastných domoch, strava vlastná. KSS a BŠD spolupracujú
pri tvorení AV.

10/Komárno, 24.II.1948 telefon. AV zostavený. Závodne stráže
postavené.

24.II.1948 14.20 hod. RDG. Strážny oddiel v sile 50 mužov
ozbrojený. 15 partizánov pre Bratislavu s výzbrojou k dis-
pozícii.

25.II.1948 6.30 hod. telefon. 1 čata v počte 30 mužov posta-
vená. Spolupráca s NB a armádou. Ktúd.

25.II.1948 9.00 hod. telefon. Urgujú rozkaz na pripravených
mužov do Bratislavy.

27.II.1948 písomne. Oznámenie o zaistení partizána Jakuba Ta-
rabčika.

11/Košice, 24.II.1948 telefon. Všetko v pohotovosti. Ži. dajú
zbrane.

24.II.1948 15.00 hod. telegraf. Veliteľ Palša.

24.II.1948 20.18 hod. RDG. Utvorené 2 roty, 180 mužov. Veliteľ
šapt. Palša, zástupca Záhorský. Náčelník štábu Dobias. Spolu-
práca s NB dobrá. S armádou nadviazané styky. V celom okrese
vytvorené AV. Navrhujú, vyžiadať povolenie od MNO na vydanie
zbraní.

25.II.1948 8.45 hod. RDG. Škpt. Palša sa opíja, treba ho odvolať a určiť nového veliteľa. Žiadajú odstránenie reakčných ministrov z vlády pod hrozbou, že zostavia prevádzku vodovodov a elektrického prúdu.

25.II.1948 13.15 hod. list. COSSP A OSKSS nemôžu odvolať Palšu pre možnosť roztržieb medzi partizánmi. Odporúčajú predvolať Palšu a Dobiasa na štab, a medzi tým zvolili nového veliteľa.

25.II.1948 20.20 hod. RDG. Zostavený pohotovostný oddiel 120 mužov veliteľ Rudolf Židek, zástupca Ivan Nystrianin.

26.II.1948 13.03 hod. Pohotovosť 122 mužov, v službe 38, výzbroj: 2 automaty, 18 revolverov s municiou, nálada dobrá, v okolí pokoj. Viď prílohu Ad 2.

12/Kremnica, 26.II.1948 list. Tvorenie AV a pohotovostných čiat v behu. Nédôvera k niektorým dôstojníkom posádky.

26.II.1948 14.45 hod. RDG. Postavené 2 čaty, 48 + 2 mužov. Nálada dobrá. Zbrane žiadne, NB ich nemá.

27.II.1948 KSS a SDS v úzkej spolupráci.

13. Krupina 24. II. 1948. 4,00 hod. tel.: Predseda ONV sa vzdal. AV utvorený. Závodné stráže utvorené. Spolupráca s armádou a Nb dobrá.

24.II. 48. 11, 30 hod. Pozdravný telegram.

25. II. 48. telegram: Všetko pripravené podľa rozkazu.

27. II. 48 11,00 hod. telefon: Martinka hlási fonogram prijal 40 partizánov v pohotovosti. V prípade potreby ďalších 200.

Ozbrojení čiastočne. Veliteľ jednotky Alakša, zástupca Novotný, ONV vybavily. Závodné stráže postavené.

V celom meste prebiehá akcia zakladania AV, SS a DS odmietly brať účasť na z. kladaní týchto. Pomery normálne, pracovná morálka dobrá. V byte predsedu MNV prevedená domová prehliadka organmi HKS. Zabavené veľké množstvo textilného tovaru, ktorý bol v dome ukrytý. Konzenkvenciu vyvodí MAV v Krupine. COSSP je v stálom styku s organmi NB v Leviciach a posádkovým veliteľstvom v Šebách. Menoslov pohotovostnej čaty pripojený.

14/ Kys. Nové Meste. 25. II. 1948 20.45 RDG. Čata v sile 30 mužov, veliteľ Potrč a Malik. DS vyvíja rušnú činnosť. Naším činníkom posielala vyhrožné listy. Nálada medzi partizánmi dobrá. Závodné stráže nemáme. AV utvorený v nedeľu. Žiadame finančné krytie stravovania cestou ONV .

15/ Levice. 25. II. 1948. 11.50 hod. telefon. Čata 31 mužov zostavená. Spolupráca s NB a armádou dobrá. Nemáme zbrane. AV zostavený s príslušníkov KSS a odbojárov. SD DS a SS odmietly účasť.

25. II. 1948 21.15 hod. RDG. Stav mužstva 40. Veliteľ čaty Vojtech Hítel. Zástupca F. Matunák. Ubytovanie, stravovanie zaistené. Okrem partizánov k dispozícii 43 zahraničných vojakov a 3 Sprovisti. Zbrane máme, situácia kľudná.

25. II. 1948 22.45 hod. Neprístojnosti žiadne.

26. II. 1948 RDG. Čata v sile 40 mužov.

28. II. 1948 telefon. v celom okrese kľud a poriadok .

Všade sa tvoria AV.OAV rozhodol,nepripojiť pohotovostný oddiel k veliteľstvu k NB.Oddiel sa vydržiava z vlastných prostriedkov.

29.II.1948. RDG.Po vyhlásení a utvorení novej vlády nastalo všeobecné uspokojenie.Prísna pohotovosť trvá. Spolupráca s NB a armádou dobrá.

16/ Levoča, 26.II.1948,23.15 RDG.Utvorené 2 čaty s odbojárco po 20 mužov,veliteľ Ľudovít Pramuka a Ladislav Fišer.V tvorení čiat sa pokračuje.

28.II.1948 9.00 hod.,nálada obyvateľstva po zostavení novej vlády dobrá.Rozruch medzi príslušníkmi DS.Utvorené 2 čaty o 40 mužov,neozbrojených.Žiadajú prideliť zhabané zbrane od NB.AV založený.

29.II.1948 fonogram.Stav mužstva 48.Nálada dobrá.Nevyskytly sa žiadne nepristojnosti.

17/Lučenec, 24.II.1948 1.30 hod. RDG.Pomocné strážne oddiely utvorené.Veliteľ Juraj Pilár,nač.štabu Pavel Mojžiš.Spolupráca s armádou a NB.Výbroj od týchto.

Všade AV.

24.II.1948 16.10 hod.RDG.3 čaty v sile 97 mužov.

24.II.1948 17.25 hod.Výzbroj iba čiastočná.

24.II.1948 24.00 hod.Žiadosť o. rozkaz okresnému veliteľstvu v Lučenci vydať zbrane.

25.II.1948. 0.05 hod.Nálada medzi partizánmi dobrá.

3 čaty.Veliteľ Flarius.Vo Filakove veliteľ Štubňa, v Opatovej Behuš,velit.oddielu o sile 100 mužov.Spolupráca s armádou žiadná,s NB dobrá.AV všade bez SS.Zbrani

málo.

25.II.1948.15.00 hod.120 partizánov pohotovosti.AV založený.

28.II.1948.- písomne.COSSP vyslovuje plnú dôveru vláde Klementa Gotwalda a žiada jednotnú kandidátku.

18/Michalovce. 24.II.1948 23.50 hod.Oddiely partizánov utvorené.6 čiat s veliteľmi.Ján Boroš,Haluška,Chalapo,Tkáč,Repický,Smolok,F.Štír.Spolupráca s NB a armádou dobrá.V celom okrese zostavené AV.

28.II.1948. 1.00 hod. Po utvorení novej vlády,nálada nadšená.Činnosť politických strán dobrá, v DS rozruch.

15 príslušníkov partizánskeho oddielu pričlenených k NB.Spolupráca s SNB a armádou dobrá.

29.II.1948.DS sa domáha začlenenia do AV.

19/Lipt.Sv.Mikuláš. 24.II.1948 12.40 hod.telegram: čata zostavená.Čakáme ďalšie pokyny.

20/ Modre. 28.II.1948 15.00 hod.O predsedovi MNV v Modre, viď prílohy.

1.III.1948 111.45 hod.Albertovi sa dotazuje na spôsob vyplnenia dotazníka.

21/Nitra.24.II.1948 14.50 hod.Zorganizované 2 čaty,ťažkosti s výzbrojou.Posádkove veliteľstva odoprely vydať zbrane.

24.II.1948 list.Žiadajú rozkaz miestnej posádke,aby vydali zbrane.Situácia pokojná,partizáni a NB v pohotovosti.

Zasielajú ~~so~~ dobrovoľníkov oboch čiat, pokračujú v náboře.

25.II.1948 ,9.45 hod.RDG:Mánifestie z popudu KSS,SSP,SD a ostatných odbojárov.

25.II.1948 telefon.Oddiel v počte 39 mužov čaká na zbrane od armády, ktorá ^{peňa} inštrukcie ich vydať.Veliteľ oddielu Chrastina.

25.II.1948 20.59 hod.RDG: Stráže postavené.

27.II.1948,1.45 hod.RDG.DS zakázala spoluprácu v AV.Tvorenie AV na vidieku.Výzbroj nedostatočná.Žiadajú prideliť potravné články.

28.II.1948. Obsadenie podniku Drevoindustria,Nitrianske mlyny,lupárne ,cukrovar,Slov.elektrárne,nár.podnik Lan-
konop.

22/Nová Beňa. Morálka bojovná.Partizáni v pohotovosti, o ubytovanie a stravovanie je postarané.Nijaká spolupráca s NB.AV zostavené.Závodné stráže v podnikoch,velitelia v odbočkách,Candrik,Krátky Imrich, zást. Gegr. Partizáni nemajú zbraní, žiadajú pridelenie 360 kusov.

28. II. 23,00 hod. telefon:Morálka dobrá. NB zlá. Partizáni jej nedôverujú, sú neozbrojení.

29. II. 48 rdg.: Morálka dobrá. Všetci v pohotovosti. Spolupráca s NB zlá, niet medzi nimi spoľahlivých. Pre všetkých partizánov pripravené svolávacie lístky. veliteľ čiat. Imrich Arendáš.

23. Nové Mesto n/ Váhom 25.II. 48 telefon: 70 mužov v pohotovosti čaká na rozkazy.

1. III. 1948. situačná zpráva za dobu do 1. III.: Nálada u obyvateľstva dobrá. U osôb DS sa prejavuje ukludnenie. Najväčšiu činnosť vyvíja KSS. Nálada u partizánov dobrá. Sostavený pohotovostný oddiel v počte 70 mužov. Veliteľ Lisý Milan, zástupca Kravárik Pavel. Spolupráca s NB a závodnými strážami dobrá. Voľba AV sa prevádza bez ťažkosti vo všetkých obciach. Nedostatky - mužstvo má iba 7 pištolí. Žiadajú pridelenie. Seznam príslušníkov oddielu v prílohe.

24. Nové Zámky 25.II. 48. telefon: Pohotovostná čata 25 mužov vytvorená. Veliteľ Colas. Spolupráca s NB zdržanlivá. Obyvateľstvo vyčkáva.

28.II. 14,00 hod. telefon: Počet mužov zvýšený na 40. AV založené. Spolupráca s NB a armádou výborná. Politická situácia výborná. Obsadenie DS prevedené.

25. Parkán 26. II. 1 48 Tel. strážny oddiel vytvorený v sile dvoch čiat 60 mužov. Vyzbrojených 25. Situácia pokojná. Čaty sú motorizované.

26. II. 8,15 hod. telefon: Počet vyzbrojených zvýšený na 40. Spolupráca s NB dobrá. Spojenie s armádou naviazané. AV založený.

26. Piešťany 24.II. 14,45 hod. AN založený. Jedna čata nastúpila s výzbrojou. Spolupráca s NB úzka s armádou vlná. Mužstvo dostáva uniformu.

Zpráva o nástupe partizánov na ochranu ľud. dem, zriadenia

- 16 -

26. II. 48. list: Nedostatok zbraní. Pohotovosť 36 mužov. Veliteľ Kucharovič. Podnikové čaty mimo pohotovostných v závodoch v počte 47. AV utvorené.

27. II. list.: Nálada obyvateľstva kludná.

27. Poprad 24. II. 1948 15,30 hod. Pozdravný telegram SSP.

25. II. 8,00 rdg.: Rozkazy vyplnené. NB a armáda odoprely vydať zbrane. Službu konajú. AV založený. Situácia pokojná.

28. Považská Bystrica 27. II. 48 20,25. rdg.: Nálada kludná KSS aktívna DS vyslala do AV delegáciu, ktorá nebola prijatá. AV žiada menovanie nových členov za DS. SS aktívne zapojená. Nálada partizánov dobrá. Žiadajú zbrane. Stav mužstva 49. Veliteľ Michal Šándor. Jednotka rozdelená na 5 staníc: Domaniža, Srienová, Maríková, Papradno, Pov. B. strica. Armáda nepracuje s partizánmi. MNV budú zrušené.

29. Prešov 25. II. 48 Rdg.: Zriadená partizánska pohotovosť, vytvorená partizánska skupina v sile 30 ozbrojených mužov. Spojenie s NB a OŠB vytvorené. Veliteľ Perečínsky.

25. II. 48 11,50 Situácia dobrá. Spolupráca s armádou dobrá.

26. II. Zmena veliteľa. Namiesto Perečínského menovaný npor Vojtech Jakabčík. Morálka stúpa.

28. II. 1,10 rdg.: Služba pohotovostných oddielov vykonávaná. Nespokojnosť s pomalým zaistovaním kopromitovaných osôb. Žiadajú inštrukcie vo vyplácaní služobných pôžitkov a miezd štátnych zamestnancov za dobu trvania služby.

30. Prievidza 24. II. 48. Telefon: Ozbrojení partizáni pripravení. Ešte dnes vyšlú stanovený počet podľa dožiadania.

26. II. 13,07 hod. rdg.: Nálada dobrá. DS a SS v úzadí. Oddiely pripravené. AV utvorený. Písomná zpráva nasleduje.

27. II. 48. Tel.: AV prevzal politickú moc v okrese. Obsadený poštový úrad. ONV MNV a žel. stanica členmi pohotovostného oddieľu. Partizáni majú 12 automatov, 4. guľomety 33 pušiek. Zatknutý tajomník DS. Prevedená prehliadka sekretariátu DS. Spisy zabavené.

1. III. 48. Pohotovosť snižená na 25 ľudí Spolupráca s NB trvá. Ďalších 7 nespoľahlivých zaistených. V okrese prevedená očista. Kompromitovaní zbavení miest a na tieto došadení ľudia zodpovední. Partizánska hliadka v noci odhalila lupičskú bandu 5 ľudí. I-náč v okrese kľud a poriadok. V noci r-zhodané letáky, ktoré pre volávajú slávu DS a jej činiteľommenovite Ing. Kopalovi poprednému činiteľovi DS v Prievidzi. Menovaný je stíhaný. Žiadajú menovacie dekréty pre OSK.

31. Púchov 24. II. 48. 17, 50 tel.: AV zvolený. Tiež v obci Lednické Rovne. Sostavené 2 čaty v počte 40 mužov. Veliteľ Vajs.

26. II. 9,30 telegram.: Založený AV v Lednických Rovniach, Lednická Lehota a Lednica. V prílohe menoslov AV.

32. Revúca, 26. II. 48. list: V okrese kľud. 30 mužov sostavených Zbrane zaistené.

33. Rimavská S. bota 24. II. 1948. 11, 45 hod. 2 čaty sostavené. 1 v Utekáči schopná motorizovaného presunu. Výzbroj: pištole. AV založený DS proti. AV aj v ostatných obciach okresu.

25. II. 48. 14,00 tel. : rozkaz splnený.

26. II. 16,10 hod. Žiadajú zapožičanie slavníkov, diek. Nálda obyvateľstva dobrá. KSS a DS iniciátorkami celého hnutia v okrese.

1 čata v sile 32 mužov veliteľ Videnský má k dispozícii auto, v Tisovci ťaká sila 32 mužov veliteľ Demjan.

Klenovec čata 20 mužov veliteľ Repáš Pavel. Kokava n/Rimavou čata v sile 32 mužov. Veliteľ Štefan Bella.

27. II. 48 rdg.: Odbočka žiada vydanie uniformy od miestnej posádky. Náhlada obyvateľstva v okrese nezmenená. Bezpečnostné orgány za asistencie členov POS previedly prehliadky bytov a sekretariátu DS, kde našli reakčné letáky. Materiál zhabaný. Predseda ONV Ľudovít Balog, predseda DS v okrese zatknutý. Tiež tajomník DS v Kokave. Budova DS strážená partizánmi. DS srále v opozícii. Jednotliví členovia DS vo vlakoch protokujú svojimi výrokmi. Náhlada medzi partizánmi dobrá. Spolupráca s armádou, NB a závodnými strážami dobrá. AV v Tisovci, Kokave, Hrachovo, Kyjatice založená. Výzbroj slabá. 30 pušiek pre 2 čaty. Ináč len krátke zbrane. Morálny účinok našich jednotiek na obyvateľstvo veľmi badateľný.

34. Rožňava 25. II. 1945 18,15 hod. rdg.: Pohotovostná čata vytvorená v sile 33 mužov. Veliteľ Gomerský. Výstroj od vojska.

26. II. 48. Situačia spokojná AV založená. AV v Rožňave sa volí 25. zúčastňuje sa aj DS. Predseda DS odmietol účasť v AV a bol z miestnosti vykázaný.

29. II. 48. Okresná odbočka Svazu slovenskýc partizánov poslala telegram SNR, v ktorom žiada jednotnú kandidátku. Náhlada medzi obyvateľstvom nezmenená. Zatvorený sekretariát DS. Náhlada medzi partizánmi s veľá. Veliteľ pohotovostného oddielu tajomník okresnej odbočky.

35. Ružomberok 24. II. 1948. Rdg.: Partizánsky oddiel v sile 3 čiat v počte 102 mužov veliteľ Ján Dúži. Spolupráca s NB a vojakom žiadna s OŠB veľmi dobrá. AV založený. V okolitých dedinách v štádiu utvorenia. Kukliš sa chová podozrive. Je sledovaný. Proti nám pracuje, Molecký a Kukliš.

Zpráva o nástupe partizánov na ochranu ľud. dem zriadenia

- 19 -

23. II. 1948 23,00 hod. Sostavené 3 čaty v sile 130 mužov. Žiadajú o informovanie NB, aby nerobila ťažkosti partizánom, keď títo dnes vytiahli doteraz prechovávané zbrane.

27. II. 48. 14,30 hod. Rdg.: Nálada dobrá, verejné shromaždenie za účasti 1200 ľudí Kukliš zatknutý. Spojky DS javia zvýšenú činnosť. Situácia pokojná. Spolupráca s NB dobrá i keď jeden člen NB sa snažil sabotovať: štbkpt Putera, ktorý už bol pozbavený služby, MAV všade založený. Žiadame ozbrojiť a uniformovať jednotky. V okrese sa hlási ďalších 100 partizánov do pohotovostných oddielov.

36. Topolčany 25. II. 8,00 telefon: 4 čaty sostavené v Batovanoch 2 čaty v Topolčanoch. Spolupráca s NB a s armádou. Do B Bratislavy posielame 45 mužov veliteľ Ďuračka. Veliteľ okresu Trojan.

25. II. 14,30 hod. Telefon: 1 čata dobre ozbrojená. ďalšie 3 dostatočne. V dvoch čatách mladí chlapi, ktorí dostávajú výcvik v zbrani.

37. Tornaľa 24. II. telegram: strážny oddiel vytvorený veliteľ napor. Suchánsky. Zást. por Priesol. Spolupráca s NB a s armádou dobrá. AV vytvorený.

25. II. 12,00 hod. telegram: Pomocný strážny oddiel utvorený. veliteľ čaty por. Priesol.

38. Šamorín 26. II. 10,10 hod. telefon: Situácia kľudná, v pohotovosti 32 partizánov. Spolupráca s NB a s armádou dobrá. Žiada inštrukcie, či majú posielat' hliadky na hranicu. Inštrukcie obdržal.

39. Trebišov 24. II. 1948 11,50. posielam súhlas s usnensením SSP-

Zpráva o nástupe partizánov na ochranu rod. dom zriadenia

- 20 -

40. Trenčín 24. II. 48 tel.: Požadovaný stav je pripravovaný v počte 24 mužov veliteľ Svitok Valent. 10 partizánov pridelených na výpomoc NB. KSS odmietla spolupracovať vo veci závodných stráží. S, yk s NB dobrý, s armádou vlnžný.

25. II. 48. tel.: Pohotovosť sriadená. Situácia ako v predošlý deň.

41. Trnava 24. II. rdg. Pohotovostné oddiely zostavený rádiogram doručený pre OSSP v Trnave, Piešťanoch a Blahoveci.

25. II. 1948 10,30 hod. telefon.: jednotka v sile 42 mužov. Veliteľ Hidvéghi Pavel. AV založený. Výzbroj čiastočná v jednanie s armádou bezúspešné.

28. II. telefon: Počet zvýšený na 48. Neozbrojený. Spolupráca s NB. Závodné stráže 200 mužov. Žiadame zákrok a inštrukcie NB aby pomocné oddiely vyzbrojila

42. Turč. Sv. Martin. 24. II. 1948, 14.18 hod. rdg.: Čta v sile 30 mužov zostavená, vyzbrojená NB. Situácia v okrese pokojná.

25. II. 13,00 hod. rdg.: Zriadené tri družstvá po 10 partizánov, plne vyzbrojené. Čakajú rozkazy. KSS a DS a pokrokové organizácie tvoria AV.

27. II. 48 rdg.: KSS v silnej aktivite a pohotovosti. V styku s NB.

43. Zlaté Moravce 25. II. 48 9,45 hod rdg.: AV založený. Oddiel v počte 30 mužov. veliteľ npor. L, vický. Spolupráca s NB, armádou a závodnými strážami.

28. II. 7,30. telefon: za nár správcu hos. družstva znova určený Vincent Sabó býv preds. DS z Opátoviec najväčší štváč.

44. Zvolen 24. II. 1948 telefon: Partizáni v pohotovosti nevyzbrojení.

25. II. 48. list. Zriadené 2 čaty v počte 45 mužov. Veliteľ škpt Gregorčok.

25. II. 48. teleg am. Všetky rozkazy prevedené.

26. II. 48. 7,30 rdg.: Zpráva o zaistení škpt Gregorčoka na rozkaz plk Zelinského veliteľ vojenskej posádky vo Zvolene.

26. II. 48. 10,00 hod rdg.: Ďalšie podrobnosti o zaistení veliteľa pom. oddielov Gregorčoka. Oznámenie, že sa vysielala kurier na veliteľstvo do Bratislavy. ~~26x~~

26. II. 48 ústna zpráva kuriera. Utvorenie AV vo Zvolene a vo Zvolenskej Slatine, kde bola zostavená čata čiastočne obrojená.

45. Želiezovce 25. II. 48. 21,15 rdg.: Rozkazy adresujte/Matuňák Groska.

26. II. 48. Pohotovostné oddiely pre okres zostavené. V zriadený zo spoľahlivých ľudí.

46. Žilina 24. II. 48 tel.: Situácia pokojná Partizáni v pohotovosti.

24. II. 48 11,45 hod. Čaty zostavené, Nemajú potrebné zbrane. NB voľné zbrane nemá. Armáda bez príkazu VO-4 zbrane vydať nemôže

24.II. 48. 15,45 hod. ťažkosti s vyzbrojením

25. II. 15,20 hod. rdg.: 2 čaty zostavené v počte 50 mužov. Veliteľ kpt. Gronskej. V čate niekoľko členov SVOJPOV-u, pol spoľahlivých čata celkom bezo zbraní

28. II. 48. 13,45 hod. Nálada obyvateľstva už na niektorých príslušníkov DS dobrá. Činnosť politických strán dobrá. A sa zakladajú vo všetkých obciach. Partizáni prevádzajú očistu aj vo vlastných radoch. V Čadci vylúčený partizán Kubalík, ktorý špičoval pre býv. predsedu DS

47. Čadca 29. II. 48. telegram: Káľada obyvateľstva dobrá, podobne medzi partizánmi až na Kubalíka, ktorého chovanie je stále pochybné. Vylúčený partizán Štefan Spaldoň, zam. telegrafista ČSD sa stýka s funkcionármi DS, ktorým nosí zprávy o činnosti funkcionárov KSS a SSP. P. hotovostný oddiel v Čadci utvorený. Veliteľ Stenclák.

29. II. 48 17,20 hod. Zmena veliteľa čaty, nový veliteľ Jozef Repke. S. olupráca so závodnými strážami OAV vytvorený.

V Turzovke jedna čata zostavená.

49. SABI NOV 25. II. 48 rdg.: zriadená 20 členná ozbrojená skupina.

50 Spišská Nová Ves 25. II. 48. 18, 58 hod. Strážny oddiel z jednej čaty v smysle rozkazu zriadený.

27. II. 48. Veliteľ čaty Balényi.

51. Vrútky 24. II. 48. 20,00 hod. Telegram: 2 čaty zostavené podľa rádiogramu. Mužstvo zostavené.

Prílohy:

1. Hlásenie komisára I pom. part. práпора NB v Bratislave zo dňa 29. II. 48.
2. Rozkaz pplk Borovského v Košiciach zo dňa 27. II. 48.
3. Rozkaz štábu SSP zo dňa 27. II. 48 na predloženie soznamov
4. Organizačný prehľad a rozčlenenie partizánskych pom. oddielov k 29. II. 48.
5. Zpráva o osvetovej činnosti.
6. Dislokačná mapa k 1. III. 1948.